

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

DOI: 10.25140/2410-9576-2021-1(22)-127-140

УДК 336.77

JEL Classification G21

Артур Жаворонок

кандидат економічних наук, доцент, заступник декана
з навчально-методичної роботи факультету фінансів, підприємництва та обліку
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)

E-mail: artur.zhavoronok@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9274-8240>Researcher ID: [M-7792-2019](https://orcid.org/0000-0001-9274-8240). Scopus Author ID: [57208127961](https://orcid.org/0000-0001-9274-8240)**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОБҐРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ
КРЕДИТНОГО РИНКУ**

Анотація. У статті проведено дослідження концептуальних положень щодо обґрунтування сутності категорії «кредитний ринок» та проведено бібліографічний аналіз дослідження даної категорії на основі функцій пошуку даних платформи Scopus з використанням набору інструментів VOSviewer програми. Проведене дослідження дозволило дійти до висновків про те, що кількість публікацій, які безпосередньо вивчають природу та особливості функціонування кредитного ринку через призму його сутності, постійно зростає. Визначено, що важливою умовою функціонування кредитного ринку є наявність системи регулювання відносин на кредитному ринку. Науковою новизною даної роботи є подальший розвиток поняття та ролі кредитного ринку в забезпеченні ефективного розвитку національної економіки, що на відміну від існуючих передбачає використання інструментарію системного аналізу сутності кредитного ринку та підтвердження вагомості його дослідження за допомогою бібліографічного аналізу платформи Scopus.

Ключові слова: кредитний ринок; кредитні послуги; національна економіка; бібліографічний аналіз; Scopus; VOSviewer program.

Рис.: 5. Табл.: 3. Бібл.: 30.

Актуальність теми дослідження. Стабільне та збалансоване зростання національної економіки багато в чому залежить, а першу чергу, від створених умов для формування структурних, соціальних та системних інституційних перетворень. Ключовим фактором в соціально-економічній трансформації є модернізація системи управління, у процесі якого буде використаний потенціал економічних знань, а також накопичений практичний досвід. Поставлене завдання вимагає більш активного застосування всього спектру фінансових відносин, у тому числі підвищення ефективності кредиту – найбільш розвиненого та використовуваного суспільством економічного інструменту для прискорення виробничих процесів. Кредитні відносини в ринковому господарстві реалізуються на кредитному ринку, стан якого не завжди відповідає економічним потребам, обумовленим використанням і доступністю кредиту для домашніх господарств і господарських суб'єктів. Виникає потреба у формуванні конкурентного пропорційного кредитного ринку, виходячи з його сутності.

Постановка проблеми. Поняття «кредитний ринок» отримало своє широке поширення, однак в економічній літературі та практичній діяльності зміст кредитного ринку зазвичай не розкривається – у самому кращому випадку вони обмежуються опосередкованим визначенням кредитного ринку, але при цьому спостерігаються значущі відмінності поглядів щодо сутності змісту даного

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

поняття. Такі підходи науковців до визначення кредитного ринку свідчать, що його зміст залишається недостатньо теоретично розкритим, що обумовлює необхідність подальшого дослідження даної дефініції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенням кредитного ринку, особливостями його функціонуванням займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Власо Д. [19], Герценштейн А. [3], Даль В. [5], Гонта О. [4], Дубина М. [6], Еш С. [12], Коркин В. [15], Котлер Ф. [16-17], Ходаковська В. [24], Шелудько В. [25], Шишкіна О. [26], Courchane M. [27], Doan T. [28], Ranjula B. [29], Sági J. [30].

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Проте, незважаючи на численні наукові дослідження щодо визначення теоретичних засад обґрунтування сутності кредитного ринку та практичних засад активізації розвитку його розвитку в Україні, актуальними залишаються питання поглиблення розуміння природи такого ринку та особливостей його виникнення та розвитку поглядів щодо його сутності.

Постановка завдання. Головним завданням дослідження є дослідження сутності дефініції «кредитний ринок», визначення авторського підходу до розуміння змісту даної економічної категорії та її бібліографічного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Дослідження сутності категорії «кредитний ринок» доцільно проводити, реалізуючи такі два етапи:

1) розглядаючи сутність категорії «ринок» з метою обґрунтування природи такої дефініції та на основі отриманих результатів уже робити висновки про природу кредитного ринку та визначати його сутнісні ознаки;

2) розглядаючи наявні в науковій економічній літературі підходи до розуміння змісту категорії «кредитний ринок», проводячи систематизацію таких підходів, уточнюючи їх специфічні ознаки та відмінні риси, що дозволяє в підсумку визначити авторське розуміння змісту «кредитний ринок».

В процесі економічного розвитку зміст поняття «ринок» зазнавав змін [6; 7; 9; 12]. Починаючи з спрощеного розуміння ринку як місця торгівлі, з розвитком товарно-грошових відносин поступово приходило нове осмислення ринку як форми товарно-грошового обміну [8; 11; 14]. Дефініції в енциклопедичних виданнях на той час закріплювали два основних значення терміна «ринок». По-перше, він розглядався як місце роздрібної торгівлі, по-друге, як сфера товарного обміну [5, с. 346].

В подальших економічних публікаціях визначення ринку зазнали трансформації. Його стали інтерпретувати як механізм, процес, що зумовлює покупку товарів шляхом їх обміну на гроші. Зокрема, були представлені такі визначення ринку:

- взаємний процес обміну товарів та грошей, а також сфера обігу, де реалізуються зазначені процеси;

- процес взаємодії індивідів за умов поділу праці;

- сукупність продавців та покупців, які взаємодіють шляхом обміну;

- механізмом в організацію впорядкованого обміну товарами чи послугами.

Ця дефініція є універсальною для всієї економічної науки, оскільки використовується при дослідженні будь-яких процесі взаємодії виробників та

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

споживачів фінансових послуг.

Також популярність даного поняття пояснюється тим, що формування ринкового середовища прямо чи опосередковано стосується кожної людини. Поглиблення суспільного поділу праці, розвиток товарного виробництва, формування умов для забезпечення гарантій приватної власності є об'єктивними умовами виникнення та розвитку ринку.

Для ідентифікації природи зазначеної категорії було проведено аналіз наявних у літературі підходів до її розгляду. Такий підхід дозволив більш об'єктивно визначити особливості концепцій щодо трактування такої категорії. Результати проведеного дослідження представлені у табл. 1.

Таблиця 1

Наукові концепції трактування сутності категорії «ринок»

Тлумачення 1	Автор, джерело 2
Ринок – сфера товарного обміну, пропозиція і платоспроможний попит на товари або на один вид товару	Українська радянська енциклопедія / ред. М. П. Бажан, О. І. Білецький, І. К. Білодід, В. Г. Бондарчук, П. А. Власюк та [ін.]. – К.: Гол. ред. Укр. радянської енциклопедії, 1963. – С. 249 [22]
Ринок – це будь-яка взаємодія, у яку вступають люди для товарів одне з одним.	Котлер Ф. Основы маркетинга: [пер. с англ.] / Ф. Котлер; общ. ред. и вступ ст. Пеньковой. – М.: [б. и.], 1990. – 736 с. [17]
Рынок в житейском обиходе – базар, место продажи покупок товара. В политической экономии – сфера товарного обращения, совокупность частных сделок и отношений по купле и продаже товара. Рынок является исторической категорией, так как отношения купли-продажи возникают и развиваются в процессе превращения натурального хозяйства в простое товарное и далее в капиталистическое.	Герценштейн А. Рынок. Малая Советская энциклопедия / А. Герценштейн. – М.: ОГИЗ РСФСР. 1931. – Т. 7. – С. 551–552 [3]
Ринок – сукупність існуючих і потенційних покупців.	Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер; пер. с англ. В. Б. Боброва. – М.: Ростинтер, 1996. – 699 с. [16]
Рынок – сфера товарного обмена, категория товарного хозяйства.	Большая Советская энциклопедия. – 2–3-е изд. – М.: БСЭ, 1955. – Т. 37. – 522 с. [1]
Ринок – це певна сукупність відносин власності між покупцями і продавцями з приводу купівлі-продажу товарів і послуг та механізм забезпечення цього процесу згідно із законами товарного виробництва.	Власов Д. В. Генезис формування поняття «ринок» / Д. В. Власов // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С. 121–124 [2]
Рынок – сфера товарного обмена.	Хандрюев А. А. Рынок: БСЭ / А. А. Хандрюев. – М.: Сов. энциклопедия, 1975. – Т. 22. – 452 с. [23]
Ринок – це сукупність соціально-економічних процесів, що відбуваються у сфері обміну, завдяки яким реалізується вартість товарів і узгоджуються інтереси їх виробників і споживачів.	Рабинович И. А. Маркетинг в коммерческой деятельности / И. А. Рабинович. – Одесса: Интмар, 1993. – 248 с. [21, с. 83]

Джерело: складено автором

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Враховуючи наявні у табл. 1 трактування поняття «ринок», пропонуємо використовувати наступне авторське визначення цієї дефініції: ринок – це складна сукупність ринкових відносин, що виникають між виробниками та споживачами різних послуг та товарів з приводу їх купівлі та продажу і опосередковуються обігом фінансових ресурсів.

Враховуючи наведення трактування сутності ринку як окремої категорії, пропонуємо визначити сутність дефініції «кредитний ринок». Для ідентифікації природи зазначеної категорії проведемо аналіз наявних у літературі підходів до її розгляду. Результати проведеного дослідження представлені у табл. 2.

Таблиця 2

Наукові концепції трактування сутності категорії «кредитний ринок»

Тлумачення	Автор, джерело
1	2
Кредитний ринок – це синтез ринків різних платіжних засобів. У країнах з розвинутою ринковою економікою кредитні угоди опосередковуються, по-перше, кредитними інститутами (комерційними банками або іншими установами), які беруть у борг і надають позички, і, по-друге, інвестиційними або аналогічними організаціями, які забезпечують випуск і рух різних боргових зобов'язань, що реалізуються на особливому ринку цінних паперів.	Ходаковська В. П. Ринок фінансових послуг: Теорія і практика : навч. посіб. / Ходаковська В. П., Беляєв В. В. – К.: ЦУЛ, 2002. – 616 с. [24]
Кредитний ринок – це механізм, за допомогою якого встановлюються взаємовідносини між підприємствами і громадянами, які мають потребу в фінансових ресурсах, та організаціями і громадянами, які можуть надати необхідні	Маслова С. О. Фінансовий ринок: навч. посіб. / С. О. Маслова, О. А. Опалов. – Львів: Новий світ. – 2002. – 304 с. [19]
кошти на певних умовах». Таким чином, можна зробити висновок, що кредитний ринок являє собою специфічну сферу економічних відносин, де об'єктом операцій є наданий на певних умовах у позику капітал. Необхідною умовою функціонування кредитного ринку є наявність кредиторів, які мають тимчасово «вільні» грошові кошти, та позичальників, які можуть вчасно та в повному обсязі виконати зобов'язання перед кредиторами. Також важливою умовою функціонування кредитного ринку є наявність системи регулювання відносин на кредитному ринку.	
Кредитний ринок - специфічна складова ринку інструментів позики, які відображають відносини між емітентом та інвестором і, як правило, пов'язані з виплатою доходу інвестору за надану емітентові позику. До ринку інструментів позики науковець відносить кредитні інструменти та боргові цінні папери.	Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підруч. / В. М. Шелудько. – К.: Знання, 2015. – 535 с. [25]
Кредитний ринок як економічна категорія виражає соціально-економічні відносини, які визначаються ринковими законами господарювання, що формують в остаточному підсумку його сутність, тобто зв'язки та відносини як усередині самого ринку, так і у взаємодії з іншими економічними категоріями. Кредитний ринок являє собою сукупність банківської системи та небанківських фінансово-кредитних установ.	Гроші та кредит: Навч.-метод. посіб. / В. І. Пахомов, Л. В. Стрільчук. – К.: МАУП, 2004. – 56 с. [20]

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ*Продовження таблиці 2*

1	2
Кредитний ринок – це ринок банківського кредиту, що являє собою єдність і взаємозв'язок ринку кредитів і ринку депозитів	Коркин В. М. Ссудный рынок в России / В. М. Коркин. – М., 2001. – С. 22-23. [15]
Кредитний ринок – це синтез ринків різних платіжних засобів.	Марін Б. М. Кредитні спілки: освоєння сільського фінансового ринку: посібник / Б. М. Марін / Канадське агентство з міжнародного розвитку (CIDA); Спільний українсько-канадський проект "Зміцнення кредитних спілок". – К.: "Основа", 2007. – С. 62-63. [18]
Кредитний ринок – це специфічна сфера економічних відносин, де об'єктом операцій виступає наданий на певних умовах у позику капітал. Кредитний ринок - це механізм, за допомогою якого встановлюються взаємозв'язки між підприємствами і громадянами, що потребують грошових коштів, та організаціями і громадянами, що можуть їх надати (позичити) на певних умовах	Еш С. М. Фінансовий ринок: курс лекцій для студентів спеціальності «Фінанси» денної та заочної форм навчання / С. М. Еш. – К.: НУХТ, 2007. – 141 с. [12]

Джерело: складено автором

Враховуючи наявні у табл. 2 трактування поняття «кредитний ринок», зазначимо наявність поліваріантності в розгляді сутності цієї дефініції. Пропонуємо використовувати наступне авторське визначення цієї дефініції: кредитний ринок – це організаційно і системно сформований механізм, в якому формуються відносини між кредиторами і позичальниками в цілях набуття відповідності між попитом на кредитні продукти та їхньою пропозицією на основі наявної системи регулювання відносин в ньому.

Розвиток підходів до розуміння поняття «кредитний ринок» показав, що особливу увагу вивчення кредитного ринку отримали серед науковців у XX-XXI столітті [10; 16; 17; 26; 27; 28; 29; 30]. Рисунок 1 демонструє аналіз динаміки наукових праць, індексованих за ключовими словами «кредитний ринок» у назвах статей з 1916 року по 2020 рік включно.

Дані рис. 1 свідчать що, починаючи з початку 2000-х років, кількість наукових публікацій у сфері дослідження кредитного ринку активно починає зростати. Темпи збільшення таких публікацій в окресленій сфері також є високими. Якщо на кінець 2000 р. у базі даних Scopus було 17 зазначених публікацій, вже у 2008 р. – 62 робіт, у 2018 р. – 141 публікація.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

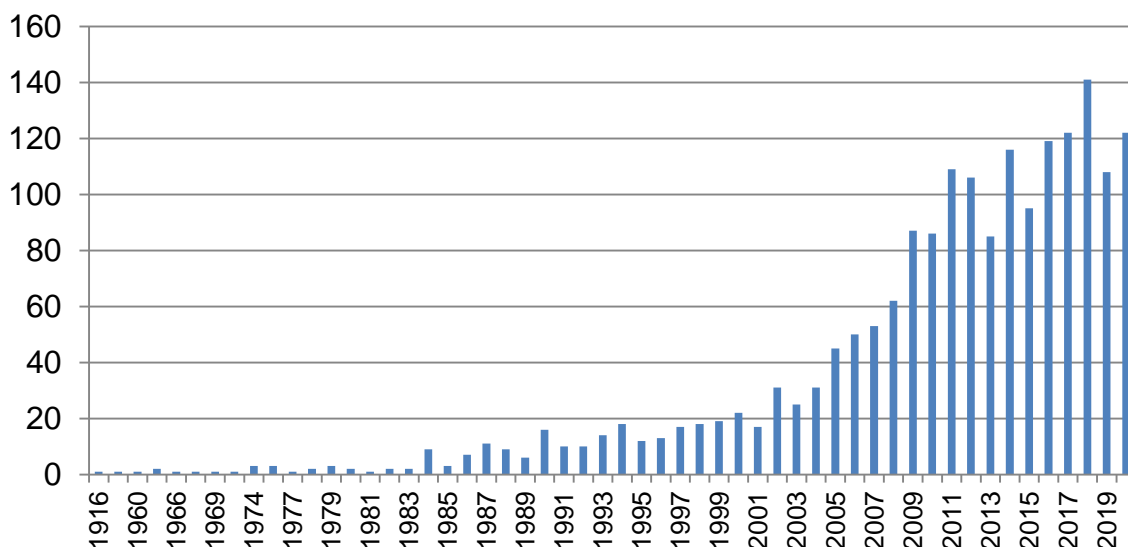

Рис. 1. Кількість наукових публікацій, у назвах яких зустрічаються слова «кредитний ринок»

Джерело: складено автором на основі аналізу даних бази Scopus

У бібліометрії мережеві зв'язки аналізуються за допомогою цитат, тому необхідно переглянути кількість цитат. На рисунку 2 представлено аналіз динаміки наукових праць, індексованих за ключовими словами «регуляторна політика» у назвах статей.

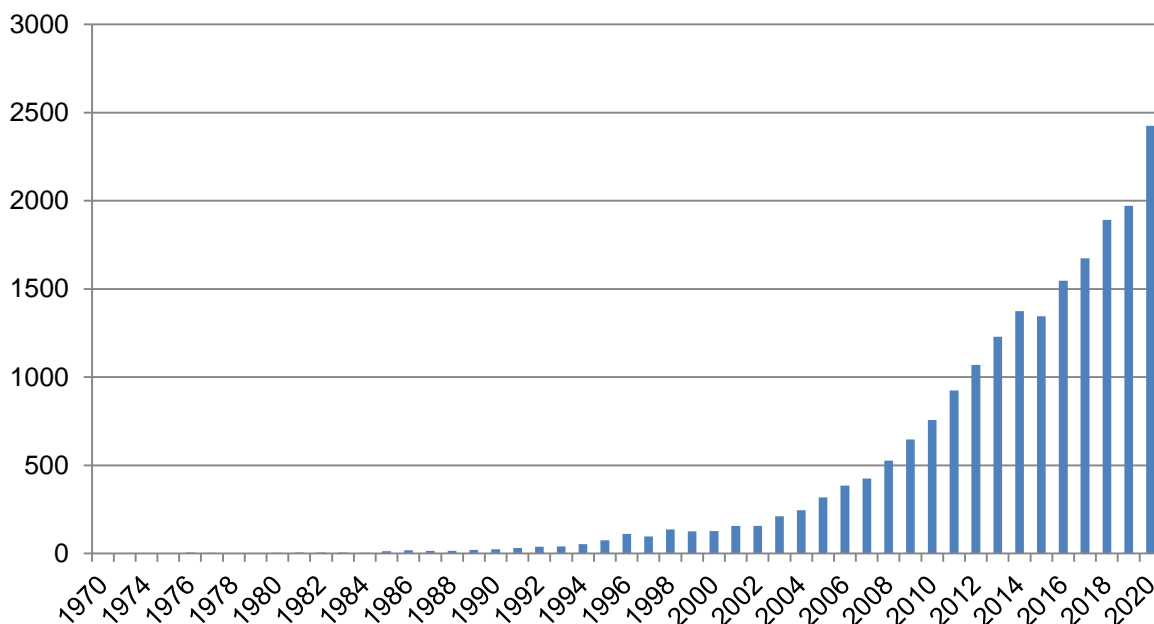

Рис. 2. Кількість цитувань статей, у назвах яких зустрічаються слова «кредитний ринок»

Джерело: складено автором на основі аналізу даних бази Scopus

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Дані рисунку 2 свідчать, що кількість цитувань статей, у назвах яких зустрічаються слова «кредитний ринок» можна розділити на три етапи. Починаючи з 1970 року до 1984 року цитування коливались з 1 до 5. З 1985 року по 2002 кількість цитувань коливалась з 14 до 156. З 2003 по 2020 рік кількість цитувань стрімко зростала і досягла свого піку в 2020 році та становить 2425. За ці роки з'явилися важливі документи.

Наукометрична база даних Scopus включає різні журнали та статті. Статистичні дані про країни приналежності авторів, можна використовувати, щоб зрозуміти, в яких країнах науковці зробили більший внесок у дослідженнях кредитного ринку. Щоб зробити наше дослідження більш відтвореним, ми додаємо пошуковий рядок, який ми використали.

Досліджуючи Кількість наукових публікацій., у назвах яких зустрічаються слова «кредитний ринок» ми зробили такі вхідні параметри в VOSviewer: (1) джерело терміну = назва статті; (2) type of analysis – “co-authorship”, unit of analysis – “countries”; (3) counting method – “full counting”; (4) ignore documents co-authored by large number of countries; (5) maximum number of countries per document: 25; (6) minimum number of documents of country: 10.

Рисунок 3 демонструє топ-20 країн з найбільшою кількістю статей, у назвах яких зустрічається поняття «кредитний ринок».

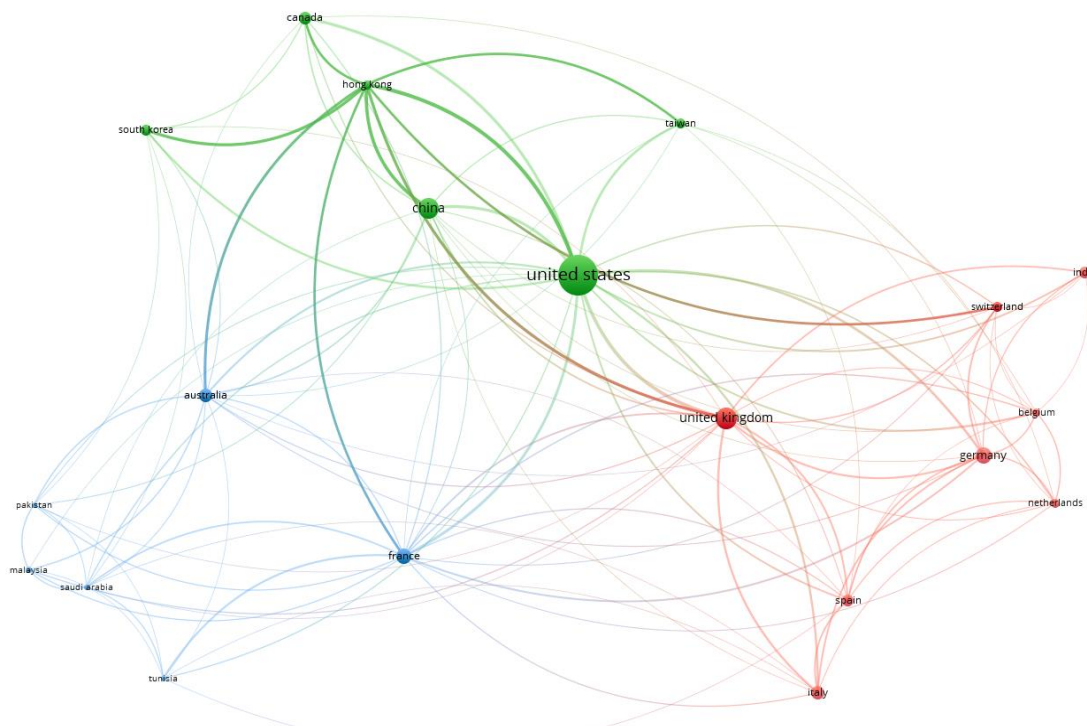

Рис. 3. Топ-20 країн з найбільшою кількістю статей, у назвах яких зустрічаються слова «кредитний ринок»

Джерело: складено автором на основі аналізу даних бази Scopus та за допомогою інструментів програми VOSviewer

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Аналіз рисунку 3 свідчать, що країнами-лідерами з найбільшою кількістю статей, у назвах яких зустрічається поняття «кредитний ринок» є: США, Велика Британія, Франція, Німеччина, Китай, Італія, Австрія, Іспанія, Канада та Бельгія. Рисунок 3 кількісно демонструє значні наукові дослідження та вагомий їхній внесок у розвиток кредитного ринку у визначених країнах.

На рисунку 4 представлена графічна карта ключових слів у статтях, в назвах яких зустрічається слово «кредитний ринок».

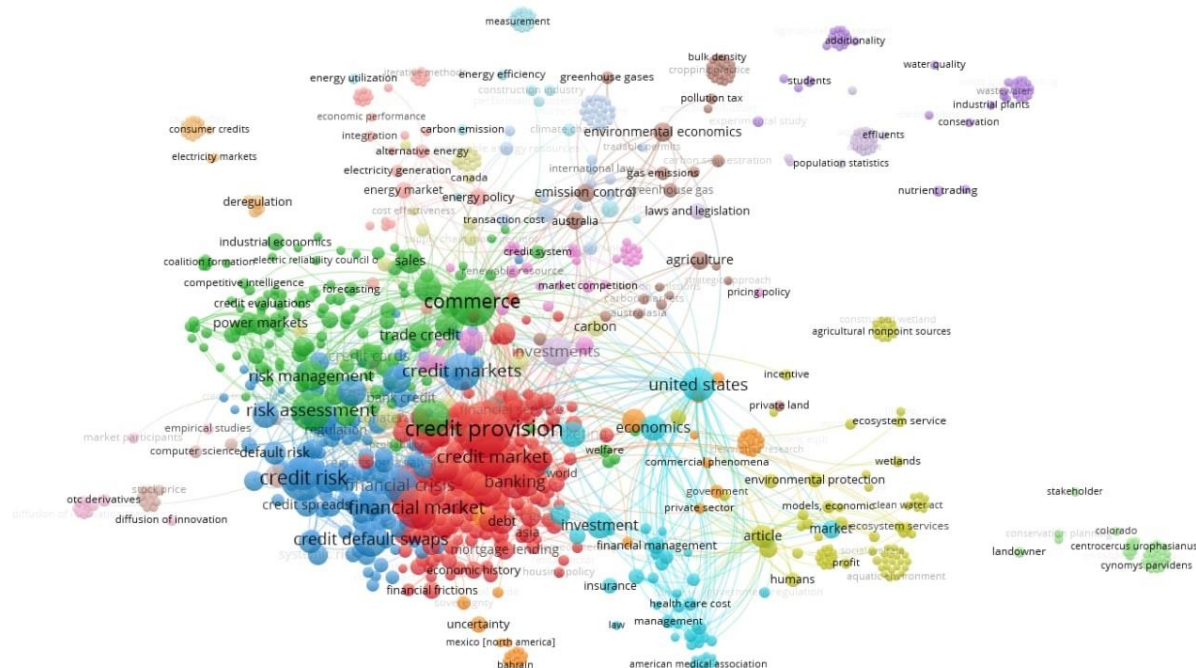

Рис. 5. Графічна карта ключових слів у статтях, у назвах яких зустрічаються слова «кредитний ринок»

Джерело: складено автором на основі аналізу даних бази Scopus та за допомогою інструментів програми VOSviewer

Далі пропонуємо розглянути детально сучасні тенденції у дослідженні кредитного ринку шляхом аналізу наукових публікацій у цій галузі. Як уже зазначалося, методологія кредитного ринку є синтезуючою і базується на поєднанні методів дослідження економіки, економетрики та фінансів, бізнесу, менеджменту та бухгалтерського обліку, соціальних наук, математики, мистецтва та гуманітарних наук. Така ситуація демонструє хоч і незначний, але міждисциплінарний характер кредитного ринку та пояснює існування наукових публікацій з дослідження даної економічної категорії в абсолютно різних галузях дослідження. У таблиці 3 наведена відповідна інформація.

Аналіз даних (табл. 3) свідчить, що найбільше наукових робіт науковцями у сфері регуляторної політики було проведено в межах таких наук: економіки, економетрики та фінансів, бізнесу, менеджменту та бухгалтерського обліку, соціальних наук, математики, мистецтва та гуманітарних наук. Така ситуація дає можливість досягнути, що в цілому питання кредитного ринку на сьогодні

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

стосуються, насамперед, покращення функціонування економічної сфери. Ця ситуація є звичайною для кредитного ринку.

Таблиця 3

Кількість публікацій за сферами наукових досліджень

Pos. No.	Science	Number of publications
<i>Sphere of regulatory policy in general</i>		
1	Economics, Econometrics and Finance	1267
2	Business, Management and Accounting	512
3	Social Sciences	427
4	Mathematics	103
5	Arts and Humanities	94
6	Computer Science	94
7	Engineering	87
8	Environmental Science	76
9	Decision Sciences	62
10	Agricultural	49

Джерело: складено автором на основі аналізу даних бази Scopus

Висновки та пропозиції. XXI ст. висунуло чимало вимог та викликів у сфері кредитного ринку, що зумовило науково-практичний інтерес фахівців та громадськості. Реалії часу кардинально змінили вектор та інструментарно-методичних підходів до кредитного ринку. Поняття «кредитний ринок» отримало своє широке поширення, однак в економічній літературі та практичній діяльності зміст кредитного ринку зазвичай не розкривається – у самому кращому випадку вони обмежуються опосередкованим визначенням кредитного ринку, але при цьому спостерігаються значущі відмінності поглядів щодо сутності змісту даного поняття. Враховуючи наявні наукові дослідження «кредитного ринку», пропонуємо використовувати наступне авторське визначення цієї дефініції: кредитний ринок – це організаційно і системно сформований механізм, в якому формуються відносини між кредиторами і позичальниками в цілях набуття відповідності між попитом на кредитні продукти та їхньою пропозицією на основі наявної системи регулювання відносин в ньому.

Розвиток підходів до розуміння поняття «кредитний ринок» показав, що особливу увагу вивчення кредитного ринку отримали серед науковців у XX-XXI столітті, а саме: з 1916 року по 2020 рік включно. Кількість цитувань статей, у назвах яких зустрічаються слова «кредитний ринок» можна розділити на три етапи. Починаючи з 1970 року до 1984 року цитування коливались з 1 до 5. З 1985 року по 2002 кількість цитувань коливалась з 14 до 156. З 2003 по 2020 рік кількість цитувань стрімко зростала і досягла свого піку в 2020 році та становить 2425. За ці роки з'явилися важливі документи.

Країнами-лідерами з найбільшою кількістю статей, у назвах яких зустрічається поняття «кредитний ринок» є: США, Велика Британія, Франція, Німеччина, Китай, Італія, Австрія, Іспанія, Канада та Бельгія. Рисунок 3 кількісно демонструє значні наукові дослідження та вагомий їхній внесок у розвиток кредитного ринку у визначених країнах.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Найбільше наукових робіт науковцями у сфері регуляторної політики було проведено в межах таких наук: економіки, економетрики та фінансів, бізнесу, менеджменту та бухгалтерського обліку, соціальних наук, математики, мистецтва та гуманітарних наук. Така ситуація дає можливість досягнути, що в цілому питання кредитного ринку на сьогодні стосуються, насамперед, покращення функціонування економічної сфери, що підтверджено актуальність дослідження за допомогою бібліографічного аналізу дослідження даної категорії.

Подальший розвиток поняття та ролі кредитного ринку в забезпеченні ефективного розвитку національної економіки на основі аналізу результатів досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених, що на відміну від існуючих, передбачає використання інструментарію системного аналізу сутності кредитного ринку та підтвердження вагомості його дослідження за допомогою бібліографічного аналізу платформи Scopus.

Список використаної літератури

1. Большая Советская энциклопедия. – 2–3-е изд. – Москва : БСЭ, 1955. – Т. 37. – 522 с.
2. Власов, Д. В. Генезис формування поняття «риннок» / Д. В. Власов // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С. 121-124.
3. Герценштейн, А. Рынок / А. Герценштейн // Малая Советская энциклопедия – Москва : ОГИЗ РСФСР, 1931. – Т. 7. – С. 551-552.
4. Гонта, О. І. Особливості функціонування кредитної системи та її сучасний розвиток в Україні [Електронний ресурс] / О. І. Гонта, М. В. Дубина, І. А. Пархоменко // Фінансові дослідження. – 2017. – № 2 (3). – Режим доступу: <https://fr.stu.cn.ua/tmppdf/84.pdf>.
5. Даль, В. И. Толковый словарь живого великорусского языка : в 4 томах / В. И. Даль – Москва : Цитадель, 1998. – Т 3. – 896 с.
6. Дубина, М. Концептуальні положення розгляду сутності дефініцій «інновація», «фінансова інновація» та «кредитна інновація» / М. Дубина, І. Садчикова, Н. Чийпеш // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2019. – № 4 (20). – С. 320-333.
7. Дубина, М. В. Кредитна інфраструктура: особливості визначення сутності категорії / М. В. Дубина, В. Ю. Прокопенко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2015. – Вип. 1(45), Т. 1. – С. 209-212.
8. Дубина, М. В. Наукові підходи до систематизації та класифікації кредитів [Електронний ресурс] / М. В. Дубина // Фінансові дослідження. – 2017. – № 1 (2). – С. 12-20. – Режим доступу: <https://fr.stu.cn.ua/tmppdf/58.pdf>.
9. Дубина, М. В. Роль кредитної системи у забезпеченні фінансової безпеки держави / М. В. Дубина // Стратегія та механізми забезпечення фінансово-економічної безпеки : колективна монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. П. Ільчука. – Чернівці : ЧНТУ, 2017. – 350 с.
10. Дубина, М. В. Сутність та система інфраструктури кредитного ринку України / М. В. Дубина, О. В. Шишкіна // Наукові записи Інститут законодавства Верховної ради України. – 2017. – № 4. – С. 80-86.
11. Дубина, М. В. Теоретичні аспекти функціонування системи банківського іпотечного кредитування фізичних осіб / М. В. Дубина, Н. О. Разгуліна // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2018. – № 4 (16). – С. 176-187.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

12. Еш, С. М. Фінансовий ринок: курс лекцій для студентів спеціальності «Фінанси» денної та заочної форм навчання / С. М. Еш. – Київ : НУХТ, 2007. – 141 с.
13. Жаворонок, А. В. Проблеми вдосконалення механізму банківського кредитування як засобу стимулювання розвитку ринку кредитних послуг в Україні / А. В. Жаворонок // Вісник економічної науки України. – 2020. – № 1 (38). – С. 196-201.
14. Жаворонок, А. Тенденції розвитку ринку кредитних послуг в Україні / А. Жаворонок // Галицький економічний вісник. – 2020. – Т. 63, № 2. – С. 145-155.
15. Коркин, В. М. Ссудный рынок в России / В. М. Коркин. – Москва : Экзамен, 2001. – 320 с.
16. Котлер, Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер ; пер. с англ. В. Б. Боброва. – Москва : Ростинтер, 1996. – 699 с.
17. Котлер, Ф. Основы маркетинга : [пер. с англ.] / Ф. Котлер ; общ. ред. и вступ ст. Пеньковой. – Москва : [б. и.], 1990. – 736 с.
18. Марін, Б. М. Кредитні спілки: освоєння сільського фінансового ринку : посібник / Б. М. Марін ; Канадське агентство з міжнародного розвитку (CIDA) ; Спільний українсько-канадський проект "Зміцнення кредитних спілок". – Київ : Основа, 2007. – С. 62-63.
19. Маслова, С. О. Фінансовий ринок : навч. посіб. / С. О. Маслова, О. А. Опалов. – Львів : Новий світ, 2002. – 304 с.
20. Пахомов, В. І. Гроші та кредит : навч.-метод. посіб. / В. І. Пахомов, Л. В. Стрільчук. – Київ : МАУП, 2004. – 56 с.
21. Рабинович, И. А. Маркетинг в коммерческой деятельности / И. А. Рабинович. – Одесса : Интмар, 1993. – 248 с.
22. Українська радянська енциклопедія / ред. М. П. Бажан, О. І. Білецький, І. К. Білодід, В. Г. Бондарчук, П. А. Власюк та [ін.]. – Київ : Голов. ред. Укр. радянської енциклопедії, 1963. – Т. 12. – 576 с.
23. Хандруев, А. А. Рынок / А. А. Хандруев // БСЭ – Москва : Сов. энциклопедия, 1975. – Т. 22. – 452 с.
24. Ходаковська, В. П. Ринок фінансових послуг: Теорія і практика : навч. посіб. / В. П. Ходаковська, В. В. Беляєв – Київ : ЦУЛ, 2002. – 616 с.
25. Шелудько, В. М. Фінансовий ринок : підручник / В. М. Шелудько. – Київ : Знання, 2015. – 535 с.
26. Шишкіна, О. В. Гроші та кредит: навч. посіб. / О. В. Шишкіна, М. В. Дубина. – Чернігів : Видавець Брагінець О.В., 2016. – 692 с.
27. Courchane, M. Consumer Credit Literacy: What Price Perception / M. Courchane, P. Zorn // Journal of Economics and Business. – 2008. – № 60. – Pp. 125–138.
28. Doan, T. Impact of Household Credit on Education and Healthcare Spending by the Poor in Peri-Urban Areas, Vietnam / T. Doan, J. Gibson, M. Holmes // Journal of Southeast Asian Economies. – 2014. – Vol. 31(1). – Pp. 87-103.
29. Ranjula, B. The demand and supply of credit for households / B. Ranjula // Applied Economics. – 2007. – Vol. 39(21). – Pp. 2681-2692.
30. Sági, J. Post-crisis trends in household credit market behavior: evidence from Hungary (Literature review) / J. Sági, C. Lentner // Banks and Bank Systems. – 2019. – Vol. 14(3). – Pp. 162-174.

References

1. *Bolshaia Sovetskaia entsiklopediia [The Great Soviet Encyclopedia].* (1955). (2–3 ed., Vol. 37). BSE [in Russian].

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

2. Vlaso, D.V. (2009). Henezys formuvannia poniattia «rynok» [Genesis of formation of the concept of "market"]. *Ekonomika APK – Economics of agro-industrial complex*, (4), 121–124 [in Ukrainian].
3. Hertsenshtein, A. (1931). Rynok. *Malaia Sovetskaia entsiklopediia [Market. Small Soviet Encyclopedia]*. (Vol. 7). OHYZ RSFSR [in Russian].
4. Honta O.I., Dubyna, M.V., Parkhomenko, I.A. (2017). Osoblyvosti funktsionuvannia kredytnoi systemy ta yii suchasnyi rozvytok v Ukraini [Features of the functioning of the credit system and its current development in Ukraine]. *Finansovi doslidzhennia – Financial Researcher*, (2(3)), Rezhym dostupu: <https://fr.stu.cn.ua/tmp/pdf/84.pdf> [in Ukrainian].
5. Dal, V.I. (1998). *Tolkovy slovar zhyvogo velikoruskogo iazyka [Explanatory dictionary of the living Great Russian language]* (Vol. 3). Tsitadel [in Ukrainian].
6. Dubyna, M., Sadchykova, I., Chyipesh, N. (2019). Kontseptualni polozhennia rozghliadu sutnosti definitsii «innovatsiia», «finansova innovatsiia» ta «kredytna innovatsiia» [Conceptual provisions for considering the essence of the definitions of "innovation", "financial innovation" and "credit innovation"]. *Problemy perspektyvy ekonomiky ta upravlinni – Problems and prospects of economics and management*, (4(20)), 320-333 [in Ukrainian].
7. Dubyna, M.V., Prokopenko, V.Yu. (2015). Kredytna infrastruktura: osoblyvosti vyznachennia sutnosti katehorii [Credit infrastructure: features of determining the essence of the category]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia "Ekonomika" – Scientific Bulletin of Uzhgorod University. "Economics" series*, 1(1(45)), 209-212 [in Ukrainian].
8. Dubyna, M.V. (2017). Naukovi pidkhody do systematyzatsii ta klasyfikatsii kredytiv [Scientific approaches to the systematization and classification of loans]. *Finansovi doslidzhennia – Financial Researcher*, (1(2)). Retrieved from <https://fr.stu.cn.ua/tmp/pdf/58.pdf> [in Ukrainian].
9. Dubyna, M.V. (2017). Rol kredytnoi systemy u zabezpechenni finansovoi bezpeky derzhavy [The role of the credit system in ensuring the financial security of the state]. In V. P. Ilchuk (Ed.), *Stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky [Strategy and mechanisms for ensuring financial and economic security]*. ChNTU [in Ukrainian].
10. Dubyna, M.V., Shyshkina, O.V. (2017). Sutnist ta systema infrastruktury kredytnoho rynku Ukrainy [The essence and system of credit market infrastructure of Ukraine]. *Naukovi zapysy Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi rady Ukrainy – Scientific records of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*, (4), 80-86 [in Ukrainian].
11. Dubyna, M.V., Razghulina, N.O. (2018). Teoretychni aspekty funktsionuvannia systemy bankivskoho ipotechnoho kredytuvannia fizychnykh osib [Theoretical aspects of the functioning of the system of bank mortgage lending to individuals]. *Problemy perspektyvy ekonomiky ta upravlinni – Problems and prospects of economics and management*, (4(16)), 176-187 [in Ukrainian].
12. Esh, S. M. (2007). *Finansovy rynek: kurs lektsii dlia studentiv spetsialnosti «Finansy» dennoi ta zaochnoi form navchannia [Financial market: a course of lectures for students majoring in "Finance" full-time and part-time]*. NUKhT [in Ukrainian].
13. Zhavoronok, A.V. (2020). Problemy vdoskonalennia mekhanizmu bankivskoho kredytuvannia yak zasobu stymuliuvannia rozvytku rynku kredytnykh posluh v Ukraini [Problems of improving the mechanism of bank lending as a means of stimulating the development of the credit services market in Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, (1(38)), 196-201 [in Ukrainian].

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

14. Zhavoronok, A. (2020). Tendentsii rozvytku rynku kredytnykh posluh v Ukraini [Trends in the development of the credit services market in Ukraine]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, 63(2), 145-155 [in Ukrainian].
15. Korkyn, V.M. (2001). *Ssudnyi rynek v Rossii [Loan market in Russia]*. Ekzamen [in Russian].
16. Kotler, F. (1996). *Osnovy marketynha [Fundamentals of Marketing]*. Rostynter [in Russian].
17. Kotler, F. (1990). *Osnovy marketynha [Fundamentals of Marketing]*. n.p. [in Russian].
18. Marin, B.M. (2007). *Kredytni spilky: osvoiennia silskoho finansovoho rynku [Credit unions: development of the rural financial market]*. Osnova [in Ukrainian].
19. Maslova, S.O., Opalov, O.A. (2002). *Finansovyi rynek [Financial market]*. Lviv: Novyi svit [in Ukrainian].
20. Pakhomov, V.I., Strilchuk, L.V. (2004). *Hroshi ta kredyt [Money and credit]*. MAUP [in Ukrainian].
21. Rabynovych, I. A. (1993). *Marketynh v kommercheskoi deiatelnosti [Marketing in commercial activity]*. Intmar [in Ukrainian].
22. Bazhan, M.P., Biletskyi, O.I., Bilodid, I.K., Bondarchuk, V.H., Vlasiuk, P.A. [Eds.]. (1963). *Ukrainska radianska entsyklopediia [Ukrainian Soviet Encyclopedia]* (Vol. 12). Holov. red. Ukr. radianskoi entsyklopedii [in Ukrainian].
23. Khandruev, A.A. (1975). *Rynok: BSE [Market: TSB]* (Vol. 22). Sov. entsyklopediia [in Russian].
24. Khodakovska, V.P., Bieliaiev V.V. (2002). *Rynok finansovykh posluh: Teoriia i praktyka [Financial services market: Theory and practice]*. TsUL [in Ukrainian].
25. Sheludko, V.M. (2015). *Finansovyi rynek [Financial market]*. Znannia [in Ukrainian].
26. Shyshkina, O.V., Dubyna, M.V. (2016). *Hroshi ta kredyt [Money and credit]*. Vydavets Brahynets O.V. [in Ukrainian].
27. Courchane, M., Zorn, P. (2008). Consumer Credit Literacy: What Price Perception. *Journal of Economics and Business*, 60, 125–138 [in English].
28. Doan, T., Gibson, J., Holmes, M. (2014). Impact of Household Credit on Education and Healthcare Spending by the Poor in Peri-Urban Areas, Vietnam. *Journal of Southeast Asian Economies*, 31(1), 87–103 [in English].
29. Ranjula, B. (2007). The demand and supply of credit for households. *Applied Economics*, 39(21), 2681–2692 [in English].
30. Sági, J., Lentner, C. (2019). Post-crisis trends in household credit market behavior: evidence from Hungary (Literature review). *Banks and Bank Systems*, 14(3), 162–174 [in English].

Отримано 11.07.2021

UDC 336.77

JEL Classification G21

Artur Zhavoronok

PhD in Economics, Associate Professor

First Vice-Dean of the Faculty of Finance, Business and Accounting

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraine)

E-mail: artur.zhavoronok@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9274-8240>Researcher ID: [M-7792-2019](https://orcid.org/0000-0001-9274-8240). Scopus Author ID: [57208127961](https://orcid.org/0000-0001-9274-8240)

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

**CONCEPTUAL PRINCIPLES OF THE ESSENCE
SUBSTANTIATION OF CREDIT MARKET**

Abstract. *The article examines the conceptual provisions for substantiating the essence of the category "credit market". To this end, an analysis of the current state of research and study of the approaches to understanding the credit market formed in the scientific literature was conducted. Also, taking into account the results of the analysis of the content of the definition of "credit market", the author's approach to its consideration was substantiated and the relevance of the study was confirmed by bibliographic analysis of research in this category. The study was based on Scopus platform data search functions using the VOSviewer program. In particular, emphasis is placed on the importance of understanding the essence of the credit market through the prism of the study of the number of publications and their citations, which indicates the relevance of this topic.*

The main task of the study is to study the essence of the definition of "credit market", to determine the author's approach to understanding the content of this economic category and bibliographic analysis.

The study led to the conclusion that the number of publications that directly study the nature and features of the credit market through the prism of its essence, is constantly growing. In our opinion, further research should determine the essence of the credit market as a separate category, a description of its features and factors of formation. It is determined that an important condition for the functioning of the credit market is the existence of a system of regulation of relations in the credit market.

The scientific novelty of this work is the further development of the concept and role of the credit market in ensuring the effective development of the national economy based on the analysis of research results of domestic and foreign scholars, which Scopus platform.

Keywords: *credit market; credit services; national economy; bibliographic analysis; Scopus; VOSviewer program.*

Fig.: 5. Table: 3. References: 30.

Бібліографічний опис для цитування:

Жаворонок А. В. Концептуальні засади обґрунтування сутності кредитного ринку. Науковий вісник Полісся. 2021. № 1 (22). С. 127-140.